

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Dordrecht - Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74 2406 EP Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Maar vergadert u schatten in de hemel

Matth. 6:19-21.

De Heere Jezus kent ons en weet, dat wij van nature met al onze godsdienst wereldse mensen zijn, die de schatten van deze wereld zoeken, als het voornaamste zijnde om echt gelukkig te worden. En dat, door het niet te beseffen hoe ongelukkig wij wel door de zonde geworden zijn. Het wordt van nature niet bewegend, dat wij ons uit Gods zoete gunst en zalige gemeenschap kwamen zondigen. Door het ingaan in de eeuwige heerlijkheid prijs te geven, is de mens zijn geluk gaan zoeken in de schatten van deze wereld, om, was het mogelijk, de leegte der ongerechtigheid daarmee te vullen. Terwijl de mot en de roest ze verderft en wat er dan nog van overblijft, kunnen de dieven doorgraven en stelen. Maar desniettemin stelt de mens in de dwaasheid van zijn ongerechtigheid zijn verwachting voor de toekomst, in het genot van de schatten der aarde. Terwijl zijn ziel door de leegte van het stof der aarde niet is te bevredigen, want haar volheid was in God en in het deelachtig worden van de eeuwige heerlijkheid. En dat niet alleen, daar de tijd, die hem geschonken in zijn bestaan hier op deze wereld hem geschonken wordt door de genade van de Heere Jezus Christus. Waartoe het verbond der genade met hem is opgericht in de openbaring van Jezus Christus, de Middelaar van dat verbond. En Adam zijn vrouw kwam te begroeten, als moeder aller levenden. Zodat de tijd der genade ons niet wordt geschonken om aardse, doch om geestelijke en eeuwige schatten te vergaderen. Wat eerst versmaad werd in het eten van de verboden boom, wordt nu versmaad in het verachten van de Heere Jezus Christus. En zo breekt de mens door alles heen, door in het handhaven van zichzelf, te kiezen, wat hem een eeuwige teleurstelling zal baren. en toch laat Hij de mensen in de dwaasheid van al zijn ongerechtigheid niet los. Want Hij is tot ons gekomen in dienst van Zijn God en Vader en geklommen op een berg, om ons te verkondigen, wat tot onze eeuwige zaligheid dient. Want Hij heeft het oordeel van de dwaasheid der ongerechtigheid voor Zijn rekening genomen, om door Zijn gehoorzaamheid de schatten der genade te verwerven en voor ons uit te stallen, om die naarstig te zoeken en te vergaderen in afhankelijkheid van Zijn genade.

En op de vraag: Maar welke schatten zijn dat dan? heeft Hij zelf het antwoord gegeven. Want door ons eerst te onderwijzen in de dwaasheid van onze ongerechtigheid, komt Hij ons daarin ernstig en waarachtig een beslissend halt toe roepen, om er niet langer in voort te leven, daar we er voor eeuwig bedrogen mee uit zullen komen. En alleen vanuit Zijn ontfermende liefde is het mogelijk tot bezinning te komen, om Zijn vermaning ernstig en biddend ter harte te nemen, daar Hij uit kracht van Zijn Goddelijke zending recht heeft op ons hart en leven. Waarvan Hij ons door Zijn Woord in onze consciëntie overtuigt, dat het recht en redelijk is, naar Hem te luisteren. Want de honger van onze ziel naar verzadiging is niet te verkrijgen door al de schatten van deze wereld. En bovendien, de schatten die de Heere Jezus ons aanwijst en aanprijst, zijn in het „zalig zijn.” Want „Hij is Christus, de

Zalmaker der wereld.” Het is door Zijn komst in het hart door de vernieuwing des gemoeds en de verbreking van de kracht der zonde, dat de wet der liefde geschreven wordt in het hart, om de wil des Heeren te doen.

Want als de Heere Jezus zegt: „Maar vergadert u schatten in de hemel, waar ze noch mot, noch roest verderft en waar de dieven niet doorgraven noch stelen,” dan eist Hij u op. Daar Hij als de Zalmaker der wereld u niet over heeft voor de eeuwige rampzaligheid. En daar zal dus niet gezegd kunnen worden in de dag des gericht, dat Hij onze Zalmaker niet wilde zijn. Want het wordt ons betuigd, dat we aan Zijn linkerhand zullen gesteld worden, omdat we niet gewild hebben, dat Hij Koning over ons zou zijn. „Doch deze Mijn vijanden, die niet gewild hebben, dat Ik over hen Koning zoude zijn, brengt ze hier en slaat ze voor Mij dood.” En tot enige verontschuldiging zal dan van het niet kunnen niet gesproken worden, maar het wordt door de mond des Heeren vastgesteld, dat het was een niet willen, dat Hij Koning over hen zij, om zelf heer en meester te blijven. En deze grote verantwoordelijkheid bindt de Heere door het Woord des Geestes ons op het hart, om er door gedreven te worden tot de troon der genade. En de schatten die vergaderd moeten worden zijn aanwezig in Christus en al Zijn weldaden. Want als ons gevraagd wordt: „Worden dan alle mensen wederom door Christus zalig, gelijk zij door Adam zijn verdoemd geworden?” wordt ons duidelijk geantwoord: „Nee, zij, maar alleen degenen die Hem door een oprecht geloof worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen.” En daartoe wordt ons in het Woord des Geestes Christus met al Zijn weldaden ernstig aanbevolen, om Hem in afhankelijkheid van de dierbare werkingen van de Heilige Geest, biddend te zoeken. En dat, om Hem en al Zijn weldaden aan te mogen nemen in het geloof, dat door de liefde werkt.

Het is door de inlijving in Christus, onder de bearbeiding van Zijn Geest, dat het dode zondarshart het nieuwe leven der genade deelachtig wordt. En dat is Zijn wederbaren-de genade, waaruit de onberouwelijke keus, de Heere ootmoedig te vrezen, opkomt in nieuwigheid des levens. Om voor de Heere te mogen leven, daar Hij het waardig is gediend, geliefd en gevreesd te worden. Zodat zij het mogen ervaren, dat de dienst des Heeren een zalige dienst is. Het wordt een leven met de Heere in gebondenheid aan de troon der genade, en dat door de onderwijzingen van de Geest uit Gods dierbaar Woord. Waarvan de Moabitische Ruth een duidelijk bewijs is. Het hart heeft een schat gevonden in de hemel, in Gods zoete gunst en zalige gemeenschap, die zij mogen proeven en smaken van Zijn goedertierenheid.

Maar daarmee zijn zij niet klaar en te meer daar zij met smart en droefheid vervuld zijn over het kwaad dat werd bedreven tegen de Heere, daar zij Hem hartelijk lief mochten krijgen. En Ruth was met haar keus wel hartelijk aan de Heere verbonden, maar toch nog met al de liefde die Boaz haar bewees, zei zij vragend: „Waarom heb ik genade gevonden in uw ogen daar ik een vreemde ben?” En zo is het in het hart van de levenden, daar de waarachtige bekering tot God hen dierbaar wordt. En dat komt op uit de inlijving in Christus, al zou het hen nog niet

Van de administratie

Wie kan mij helpen aan het juiste adres van P. Dubbeldam, Mathenesserlaan 211, 3014 HD Rotterdam? De PTT berichtte vertrokken.

Bij deze willen wij herhalen het vriendelijk verzoek, om bij eventuele adreswijziging dit tijdig door te geven. Het spaart ons onnodig werk en porto kosten.

f 192,- mochten wij weer extra ontvangen, w.o. van een abonnee die f 100,- gireerde voor zijn abonnement 1979. Voor dat alles hartelijk dank, ook voor een 2 tal nieuwe abonnees, die genoteerd konden worden. Velen, wie een herinneringskaart werd toegezonden tot betaling 1979 voldeden daaraan, en wij zien belangstellend uit dat niemand achterblijft. Wij wachten belangstellend af. Adm. Bewaar Het Pand, Kwartelstraat 74, Alphen a/d Rijn. Giro: 704350.

v.d. L.

recht duidelijk zijn. En die waarachtige bekering is als een schat van Zijn genade in Hem. Want Hij heeft in het dragen van de straf, de daad der zonde bewegend, want zijn ziel was geheel bedroefd tot de dood toe. Want de zonde die wij met geheel onze ziel bedreven hebben, heeft Hij met Zijn ganse ziel borgtochtelijk bewegend. Het is dan door Hem een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben. Want zij hebben de wet die hen veroordeelde tot de dood, hartelijk lief, uit liefde tot Gods rechtvaardigheid. En op de weg van ootmoedig buigen voor de majesteit van Gods rechtvaardigheid, wordt bij het licht der Schrift de lijdende Borg hen dierbaar en onmisbaar. Wat hen de waarachtige bekering doet waarderen als een geschenk dat van boven is in de bediening van Christus.

En in de troon van Gods goedertierenheid is Hij een Voorspraak bij de Vader. Het is door Hem, dat het hart Gods vergevende liefde krijgt te smaken, daar zij op grond van recht en gerechtigheid van de straf der zonde bevrijd mochten worden. Zodat het hart vrede en blijdschap mag smaken in de Heere. Een vrede die alle verstand te boven gaat, daar het hart in die innerlijke beleving er kennis van kan bekomen. Een schat die in de hemel bewaard wordt, om er met steeds meer klaarheid uit vertroost te worden. Maar hun is ook bereid in de Heere Jezus Christus, de Rechtvaardige, het recht ten eeuwige leven door Zijn dadelijke gehoorzaamheid. Want hij is opgewekt om onze rechtvaardigmaking. En dat is de onuitsprekelijke schat van het recht ten eeuwige leven. Opdat zij het bij het licht van de Geest zouden verstaan: „Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde.” En dat is onzerzijds de bron van zoete en zalige vertroosting, daar zij mogen weten dat hun naam staat geschreven in het Boek des levens.

Maar anderzijds worden zij er ook door geplaatst in hun diepe armoede, daar zij steeds meer tot de ontdekking komen er nog maar een klein beginsel van te hebben in hun hart en leven. Maar in die belevingskrijgen zij tot roem van Gods genade, hun heiligmaking in de Heere. „Maar onze wandel is in de hemelen, waaruit wij ook de Zalmaker verwachten.”

„Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.”

Soest.

R. Kok.

Van de redactie

1. **School voor Dundas en Hamilton.** We kunnen voor de school weer een en ander verantwoorden, namelijk f 100,- van S. te D., eveneens f 100,- via de kerkeraad van Alphen a/d Rijn, f 150,- van K. te S. en f 200,- van V. te S. Samen f 550,- ! Hartelijk dank. Wat zal het de vrienden te Dundas en Hamilton verblijden, wanneer zij dit D.V. over enkele dagen mogen lezen.

2. **Gideon.** In dit nummer staat een grote advertentie van boekhandel G. Kool te Veenendaal. In verband daarmee wijzen we nog eens op het mooie boek van Ds. Van der Ent getiteld **EEN KLEINE MAN VAN GROTE KRACHT**, dat handelt over de richter Gideon. We nemen nog graag bestellingen aan, mondeling, telefonisch, schriftelijk, of op andere wijze. Het boek kost nu f 42,50. Dat bedrag is het zeker waard.

3. **Ds. R. Kok.** We hebben en krijgen nog enkele meditaties van de hand van Ds. Kok. We hadden er eerst hoop op, dat Ds. Kok nog wat zou kunnen doorgaan met het schrijven voor ons blad, wat hij ook zelf begeerde, maar hij heeft ons medegedeeld, dat hij zich daartoe niet in staat voelt. Dat is uiteraard teleurstellend. We zijn echter dankbaar voor het vele, dat Ds. Kok voor ons blad gedaan heeft. We hopen van harte, dat de Heere hem en zijn echtgenote nu de jaren hoog geklommen zijn moge gedenken naar Zijn Woord, dat het ten tijde des avonds licht is. en wij willen nu wat zuinig zijn met de meditaties door in de toekomst ook weer meditaties van anderen op te nemen.

B.

DORDTSE LEERREGELS

Les 26

HOOFDSTUK I, artikel 17.

Het luidt:

„Nademaal wij van de wil Gods uit Zijn Woord moeten oordelen, hetwelk getuigt, dat de kinderen der gelovigen heilig zijn, niet van nature, maar uit kracht van het genadeverbond, in hetwelk zij met hun ouders begrepen zijn, zo moeten de Godzalige ouders niet twijfelen aan de verkiezing en zaligheid van hun kinderen, welke God in hun kindsheid wegneemt uit dit leven (Gen. 17:7, Hand. 2:39, I Kor. 7:14).”

Het gaat in dit zeventiende artikel dus over de verkiezing van kinderen, die God in hun kindsheid wegneemt uit dit leven.

We worden hier allereerst gewezen op een van de laatste eigenschappen, welke aan het onveranderlijke besluit van de verkiezing verbonden liggen, namelijk de **uitgestrektheid of omvang** van de verkiezing en verwerping. Het strekt zich namelijk uit (neen, niet over alle mensen, wat de verkiezing tot zaligheid betreft) maar over alle rangen, standen en leeftijden, natiën en geslachten in de mensheid.

Johannes zag immers door de geopende deur in de hemel voor Gods troon een schare staan, die niemand tellen kon, uit alle natie en geslachten en volken en talen, bekleed zijnde met lange witte klederen en met palmtakken in hunne handen ! (Openb. 7:9) En in Openb. 20:12 lezen we, dat Johannes de doden zag staan, als gedaagd voor God, klein en groot, terwijl de boeken werden geopend. En zo gaat het hier in artikel 17 over de verkiezing en zaligheid van de jong gestorven kinderen. Kan daarvoor gegronde verwachting zijn ? Wat kunnen ouders, die een dierbaar jeugdig pand moeten verliezen door de dood, het moeilijk hebben met de vraag, waar hun kindje is ? Behouden of verloren ? Volgens de remonstranten behoeven ouders het niet moeilijk te hebben met deze vragen. Want zij maken zich hiervan heel gemakkelijk af, omdat alle vroeggestorven kinderen naar hun mening zalig worden, zodat er in feite geen sprake kan zijn van een praedestinatief of verkiezing. Want zij leren immers, dat de verkiezing der gelovigen berust op een verkiezing uit een „voorgezien” geloof en werken. Dat kan dus van jong gestorven kinderen niet gelden, omdat zij geen geloof kunnen openbaren.

Maar terecht wijzen onze vaders ook hier in dit artikel op wat de **BIJBEL** ervan zegt. Gods Woord is toch de zuivere kenbron. Gedachten en meningen, ook over bepaalde dogma's, moeten toch altijd op de Schrift gegrond zijn. En dan gaat het er niet zonder meer om wat die of die ervan zegt, maar om wat Gods

Woord zegt en wat de zin en mening is van de Heilige Geest !

Ons artikel schrijft: „Nademaal wij van de wil Gods uit Zijn Woord moeten oordelen.” Welnu, wat zegt de Schrift over deze zaak, over de verkiezing en zaligheid van jong gestorven kinderen. En dan kunnen we wijzen op verschillende plaatsen hierover. O.a. op Jeremia 1:5. Daar zegt de Heere tot de profeet Jeremia: „Eer dat Ik u in de moederschoot formeerde, heb Ik u gekend en eer, dat gij uit de baarmoeder voortkwaamt, heb Ik u geheiligd.”

Van Johannes de Doper lezen we in Lukas 1:15: „En hij zal met de Heilige Geest vervuld worden, ook van zijns moeders lijf af.”

En uit David's uitspraak bij het sterven van zijn kind: „Ik zal tot hem gaan, maar hij zal tot mij niet wederkeren” (2 Sam. 12:23) mogen we afleiden, dat hij geloofde, dat zijn kind in het besluit der verkiezing was opgenomen. Want had hij met deze uitspraak bedoeld, dat hij in het graf met zijn zoon zou verenigd worden, dan zou deze gedachte hem weinig troost hebben geboden.

En voorts wijst artikel 17 in het slot op drie voorname teksten, namelijk Genesis 17:7, Hand. 2:39 en I Kor. 7:14.

Uit deze teksten (en meerdere) blijkt, dat de kinderen der gelovigen behoren tot het Verbond der genade. Dat leert Gods Woord zeer duidelijk. Ons doopsformulier spreekt zelfs van die kinderen als „erfgenamen des verbonds” en dat zij daarom behoren gedoopt te worden. Onze Nederlandse Geloofsbelijdenis zegt in artikel 34, dat onze kinderen met „het merkteken des verbonds” zullen gedoopt worden.

Gaan onze vaders hierin niet te ver ? Geldt het Genade-verbond niet alleen de uitverkorenen, zoals velen menen en zich beroepen op verschillende oudvaders ?

Ongetwijfeld zullen alleen de uitverkorenen persoonlijk deel krijgen aan de **DEELACHTIGMAKING** van de beloften des verbonds door wederbarende genade. En daarom is het ten zeerste misleidend, wanneer velen vandaag menen, Gods beloften te bezitten vanwege de aanbidding ervan in het evangelie en daarmede ook in die deelachtigmaking delen en als zodanig zich tot Gods kinderen rekenen en dus bekeerd zijn.

Maar dat leren noch Schrift noch belijdenis ! Het genoemde artikel 34 van N.G.B. schrijft van de doop der kinderen: „Gelijk de kinderkens in Israël besneden werden, op dezelfde beloften, die onze kinderen gedaan zijn.” En ons doopsformulier zegt: „Dewijl dan nu de doop in de plaats der besnijdenis gekomen is.”

Welnu, wanneer nu de D.L. in haar artikel 17 heenwijzen naar Genesis 17:7, waar de Heere tot Abraham zegt: „En Ik zal Mijn verbond oprichten tussen Mij en tussen u en tussen uwe zaden na u in hun geslachten, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot een God en uw zaden na u”, welk verbond wordt hiermede bedoeld ? Men heeft dit verbond van God met Abraham aangemerkt als een z.g.n. **volksverbond**, als een nationaal verbond met Israël, hetwelk bij de komst van Christus in het vlees is beëindigd. Want, zo meende men, in Hebr. 11 is sprake van een „eerste” en van een „tweede” verbond als van een „oud” en van een „nieuw” verbond (vers 7 en 8).

Het „oude” verbond is dan verdwenen en daarvoor is in de plaats gekomen het „nieuwe” verbond.

Maar hier heeft de apostel het niet over twee „verschillende” verbonden, als andersoortige, maar over de verschillende bedelingen van het ene verbond der genade, dat na de val des mensen in de plaats gekomen is van het door de mens verbroken werkverbond.

Zou dus het verbond met Abraham een volksverbond, een verbond alleen met Israël geweest zijn, dan zou dus ook het teken des verbonds, de besnijdenis, een andersoortig teken zijn geweest dan de heilige doop in het Nieuwe Testament. Maar beide zijn geen andersoortige tekenen, met geheel andere betekende zaken, neen ! Het zijn gelijkwaardige tekenen en zegelen, beide hebbende dezelfde betekende zaak, namelijk: de reiniging door het bloed van Christus, de afwassing der zonde door dat bloed.

Omdat Christus Zijn bloed heeft gestort, behoeft nu het sacrament van de h. doop geen bloedig teken meer te hebben, maar is het geworden een onbloedig teken, water. Zo is het ook met de tekenen van „Pascha” en „Heilig Avondmaal”. Nog eens: zo zijn

besnijdenis en doop geen andersoortige sacramenten, maar in wezen dezelfde sacramenten met eenzelfde betekende zaak.

In artikel 34 van onze N.G.B. lezen we ook: „Besneden op dezelfde beloften, die onze kinderen gedaan zijn.”

Welke kinderen ? De uitverkoren kinderen ? Dan moet men bij de doop der kinderen uitgaan van „veronderstelling”, veronderstellen, dat zij uitverkoren zijn. Maar dan zijn de niet-uitverkoren kinderen ook niet in het genade-verbond begrepen, zoals artikel 17 juist aangeeft !

Ja, dat zij zelfs „heilig” zijn, niet van nature, maar uit kracht van het genade verbond”, zo lezen we.

Hierover echter nader in een volgende les D.V.

v. L.

IN 1979 WEER NAAR CANADA

4

We keren tot ons verhaal terug. De vader van neef Jacob was na verloop van tijd getrouwd. Er kwamen nog 3 kinderen. De vader stierf toen Jacob 5 jaar oud was. Hij werd opgevoed door zijn stiefmoeder. Hij logeerde eens bij ons thuis op Urk. Dat is hem bijgebleven. Hij was even in de twintig toen hij naar Canada emigreerde, helemaal alleen. Hij vond daar een vrouw van hollandse afkomst, Eva. Ze kregen samen 5 kinderen, die allen hun bestemming gevonden hebben. Zelf is hij al gepensioneerd.

Na 43 jaar was hij vorig jaar voor het eerst weer in ons land geweest. Hij bezocht ook Urk en informeerde naar de familie Blom. Daar kreeg hij mijn adres, heel nauwkeurig. Hij had geen gelegenheid meer om me op te zoeken, maar schreef later vanuit Edmonton een brief en vroeg allerlei inlichtingen over de familie. Daaruit is een correspondentie ontstaan en dat leidde weer tot zijn verzoek aan Bill en Marja om bij hem langs te komen. Ik had hem namelijk geschreven, dat we een reis naar het westen hoopten te ondernemen. We werden heel hartelijk door Jacob en Eva ontvangen. Ze hebben ons twaalf op allerlei wijze onthaald. Ze wilden, dat we die nacht daar bleven, maar dat liet het reisprogramma niet toe. We moesten in de avond afscheid nemen en trokken verder tot de Pembina River, waar een motel werd opgezocht. Het was toen al 11 uur.

Eerst nog iets over Alberta. Dit is de rijkste provincie van het grote land. Op de weg door Manitoba hadden we allerlei ja-knikkers gezien. De olie wordt uit de grond gepompt en als ik het goed begrepen heb doen vele boeren daar hun voordeel mee. Maar Alberta is rijk aan vele bodemschatten. Daar is ook werkgelegenheid in overvloed. Het werkloosheidspercentage is daar zeer klein, slechts 2%, terwijl dat in Quebec 15% is.

In de toekomst moet dit wel voor de ontwikkeling van Canada van grote betekenis zijn. Onafhankelijkheid van de oliestaten is in onze tijd wel een van de belangrijkste vraagstukken, althans wat betreft de economie van een land.

De volgende morgen-het was inmiddels vrijdag geworden-gingen we al weer vóór half 7 op stap. We waren toen ongeveer 260 km van Jasper, een plaatsje midden in de Rocky Mountains gelegen, die daar ook de naam van Jasper dragen. Meer naar het zuiden heet het gebied van de rotsgebergten Banff. De bergen zijn hier hoog, zoals ze voorzover we weten nergens elders in Canada voorkomen. Het is een keten van rotsgebergten van 3 tot 4.000 meter hoog, die zich uitstrekt van het noord-westen naar het zuid-oosten over vele honderden kilometers. Uiteraard hebben we er slechts een klein gedeelte van gezien, maar toch genoeg om onder de indruk te komen van de grote werken des Heeren. Hoe vaak lezen we niet in de Schrift van bergen en rotsen, Zij wil ons opleiden tot de Rotssteen, Wiens werk volkomen is, Die van eeuwigheid is, eer de bergen geboren waren en de heuvelen waren voortgebracht.

Hier zijn grote provinciale parken. Dat helpt mee aan de bescherming van het gebied. Het viel ons meermalen op hoeveel de Canadezen doen om hun land mooi te houden. Op vele plaatsen vindt men opwekkingen om daaraan mee te werken. Langs de grote wegen en uiteraard ook elders vindt men tonnen en andere voorwerpen, waar men afval in kan deponeren.

We reden door de bergen heen. De weg loopt tussen de bergen door. We moesten enkele

passen door op een hoogte van rond 1500 meter. We kwamen aan een plaats waar een heetwaterbron is. Zulke hot springs zijn er meer. We zagen bergen waar de sneeuw nooit wegsmeelt. We stonden aan de voet van een gletcher. Het is een bijzonder imponerend gebied. Ja, de werken des Heeren zijn zeer groot. Daarbij valt alle mensenwerk in het niet weg.

Toen we in zuid-westelijke richting verder reden kwamen we in een gebied met vele gletchers. Dat gebied heet daarnaar ook: Glacier. We waren inmiddels al in Brits Columbia gekomen. Voor de derde maal moesten we ons horloge aanpassen aan de plaatselijke tijd. De tweede keer was dat geweest, toen we voorbij Saskatoon in de richting van Edmonton reden. Het tijdsverschil met ons land was toen 9 uur. Het was toen bij ons namiddag, maar in ons land al midden in de nacht! We gingen weer over de Trans Canada Highway en reden langs Revelstoke door tot Malakwa, waar de nacht werd door gebracht.

Er zou natuurlijk nog veel te vertellen zijn over de bergen en over het landschap, over de wegen en de ravijnen, over de vergezichten en zoveel meer. Dat moeten we echter overlaten aan schrijvers, aan wie dat beter is toebetrouwd. Het gaat er ons alleen om een algemene indruk te geven van wat we gezien hebben. We willen nog enkele opmerkingen maken. De wegen lopen in het berglandschap langs de beddingen van de rivieren en stromen. Daar bevinden zich ook de spoorbanen. Er lopen in hoofdzaak goederentreinen. Die zagen we er betrekkelijk veel en meestal zeer lange met wel een paar honderd wagons. De wegen en spoorlijnen lopen hier niet recht toe recht aan, maar buigen zich om de grote bergen heen. Vaak moet er dan toch in de rotsen gehakt worden. Dat gebeurt natuurlijk op een moderne wijze, zoals we al schreven. Soms loopt de weg of trein door een kleine tunnel. Hier en daar zijn sneeuwtunnels gebouwd. Nu was daar geen sneeuw te zien, maar in de winter komt de sneeuw van de bergen omlaag en dan zijn er kwetsbare punten, waar veel sneeuw terecht komt. Het was moeilijk om die tijdig weg te ruimen en het verkeer gaande te houden. Vandaar de bouw van sneeuwtunnels op de bedreigde plaatsen. De sneeuw stort zich dan op de daken en de wegen zelfs blijven begaanbaar. Soms loopt een weg helemaal aan de voet van het gebergte, soms ook honderden meters hoger. Dan kijk je aan de ene kant in de diepte en zie je aan de andere kant de berg omhoog rijzen. Soms wordt de rivier gekruist. Dat geldt de wegen en ook de spoorlijnen. Het moeten wel bekwame mensen zijn geweest, die zoiets tot stand hebben kunnen brengen. Maar hoe belangrijk dit menselijke werk ook is—alleen door de wijsheid en kracht die de Heere gegeven heeft—, dat valt alles weg als we naar de Schrift belijden, dat de Heere alles geschapen heeft als een almachtig God en alles nog steeds onderhoudt naar Zijn eeuwige raad en voorzienigheid.

Onderweg zagen we over het hele land verspreid grote en kleine houtzagerijen. Dat is te begrijpen. Er is hout in overvloed. In de Schrift lezen we al van een bevel om naar het gebergte te gaan en hout te hakken. Hier in de bossen zijn onnoemlijke hoeveelheden hout opgeslagen in de vorm van bossen. Het vraagt veel arbeid en beleid om de bomen te kappen en naar de zagerijen te vervoeren. Het lijkt me wel erg gevaarlijke arbeid. Voor het vervoer werd al van ouds gebruik gemaakt van het water.

Het viel in de westelijke provincies op, dat veel meer dan in Ontario de vluchtbanenschouders worden die genoemd-geasfalteerd zijn. De weggebruikers zijn daar zeer voorkomend. Wanneer zij merken, dat er achter hen een auto rijdt die graag passeren wil, gaan ze gebruik maken van de vluchtbanen om gelegenheid te geven voorbij te rijden. Nergens merkten we iets van dringen door lichtsignalen en dergelijke. Zaterdagmorgen vertrokken we al heel vroeg, kwart over 5. Eerst ging het nog door de bergen heen. Je kon jezelf afvragen hoe hier in Brits Columbia behoefte was aan emigranten. Er was haast geen plaats voor een werkzame bevolking. Maar langzamerhand werd de aanblik anders. Er kwam meer ruimte tussen de bergen. We reden in zuidelijke richting over Vernon en Kelowna. Voorbij Penticton gingen we meer in westelijke richting. Daar was een berg afgegraven, waar voor een waarde van 47

miljoen dollar aan goud, koper, nikkel en zilver was gewonnen.

We kwamen—het was nog in de bergen—ook aan een plaats, waar een gedenkbeeld stond. Daarop stond te lezen, wat er in 1965 was gebeurd. In het kort komt dat hierop neer. Er was een schijf van een berg naar beneden gestort met bomen en al en terecht gekomen in een meer aan de voet van die berg. De modder uit het meer had drie auto's met vier jongemensen verrast. Die waren omgekomen. Twee hunner zijn nooit teruggevonden. Hun lichamen zijn onder de steenmassa's begraven. Het meer is verdwenen, gedempt door de massa steen, die geschat werd op 14.000.000 ton. Het was aan de berg nog duidelijk te zien. Overal groeiden bomen op de hellingen, maar waar de schijf naar beneden was gekomen was de berg kaal. De weg moest natuurlijk opnieuw aangelegd worden. Die gaat nu over de gevallen rotsgesteenten heen, 45 meter hoger dan de oorspronkelijke weg! Bergen mogen wankelen.....Ja zelfs bergen zijn daaraan onderhevig, maar anders staat het met hen, die de Heere in waarheid toebehoren en vrezen. We naderden het doel van de tocht. Voor Bill en de zijnen was dat Chiliwack, voor Corrie en mij Pitt Meadows. We kwamen om ongeveer half 3 in Chiliwack aan. Daar zocht en vond Bill een mooi park met een gunstig gelegen plaats om er de tenten op te slaan. De tenten werden afgeladen. De grote kinderen bleven achter. Die konden intussen de tenten oprichten. Bill en Marja brachten ons naar Pitt Meadows. Dat was nog een rit van anderhalf uur. Na enig vragen en zoeken vonden we de pastorie van Ds. Overduin, waar we zouden logeren.

B.

HET BOEK DER NATUUR

Ds. Tanis schrijft onder Uit de pastorie in het kerkblad van Sliedrecht-centrum van 26 oktober j.l. o.a. het volgende:

Calvin spreekt van twee boeken. Hij heeft het over het boek der natuur en der schriftuur. Nu verbindt hij daaraan de typische, maar zeer treffende opmerking: „we moeten het boek der natuur lezen door de bril van de schriftuur.” Dit is terecht gezegd. Door het Woord weten we wie God de Heere is. Door datzelfde Woord is ons ook bekend geworden, wie de Schepper en Onderhouder is van hemel en aarde. De evolutionist, die bijzonder vandaag zijn wetenschappelijke theorieën laat horen, kan velen imponeren, maar kan echter het „hoe” en het „vanwaar” niet aantonen. Welk een rust kent de kerk in het geloof. Ook in het geloof, dat Israëls God, de God aller genade de Oorsprong, de Uitdenker en de Bewerker is van al het geschapene. Nu zien we in de Bijbel zelf die werkelijkheid getekend. Denk o.m. aan de Psalmen. Alle werkingen in de natuur worden aan de Heere toegeschreven. Wij spreken van: het regent. Het is koud. De zon schijnt. Het onweert. In de natuurpsalmen wordt alles toegekend aan de Heere. Nu ziet ieder, wanneer hij daar oog voor heeft, in de natuur Gods grootheid, macht en wijsheid. In elk jaargetij worden sprekende dingen gezien. Wij zijn nu gekomen in de herfst periode. De periode van het afvallende blad. Voor de tijd van het jaar is het schitterend weer, maar het is herfst. Het rijden, of wandelen door een bos is ook nu een genot. Men wordt getroffen door de herfsttinten veroorzaakt door kleurende bladeren. Wat schitteren ze niet in het zonlicht. Die schittering is echter maar tijdelijk, want de bladeren vallen af. De bomen worden kaal. Het afvallende blad wordt in de Schrift betrokken op de mensheid. In Jesaja lezen we: „wij allen vallen af als een blad”. In de praktijk blijkt het elke dag. Het mensenleven neemt door ziekte, ongeval of ouderdom een einde. Het kan maanden duren eer het einde komt, maar het kan ook onverwachts zijn. Het leven is daarom kostbaar. Het is gegeven o.m. als voorbereidingstijd voor ons en onze kinderen. Tijd is genadetijd. Wie in dit leven de levensgenade mist, zal in het stervensuur niet kennen de stervensgenade.

Nu wordt er ons in het afvallende blad nog meer geleerd. Het blad wordt eigenlijk afgeworpen. De meeste loofbomen en enkele naaldbomen werpen hun bladeren af in de herfst. De harde wint speelt maar een ondergeschikte rol. Alle levensprocessen van de plant zijn afhankelijk van de tempera-

tuur. Als bijvoorbeeld de grond te koud wordt, kunnen de wortelharen geen bodemvrucht meer opnemen. Gingen de bladeren door met verdampen, dan zou dat het uitdrogen van de bodem betekenen. Door haar blad af te werpen beschermt de boom zich dus tegen uitdroging. Hierin ligt ook een les. Uitdroging is een gevaar in het leven van een christen. Hier moet tegen gewaakt, hiertegen moet biddend gewerkt worden. Er moet wat losgelaten worden. Nu zien we in de natuur, dat bomen die door hoge lantaarns verlicht worden hun blad het langst vast houden. Vlak onder een lantaarn houden de bomen hun blad het langst. Hoe verder we van de lantaarn komen, hoe eerder de bomen hun blad kwijt zijn. Zo'n lantaarn „verlengt” als het ware de dag. Zonder die lantaarn is de lengte van de dag op iedere eerste oktober van ieder jaar dezelfde. De tijdstippen van opkomen en ondergaan van de zon liggen immers vast. Het leven onder een verlichte lantaarn is voor een christen bevorderlijk. Nuttig, heilzaam is het licht van de zon van Gods genade. Het beschenken worden door de Zon der gerechtigheid.

Nu is er nog iets wat opvalt in de oktobermaand. Verscheidene van de broedvogels ondernemen de reis, die soms duizenden kilometers lang is en dat zij in de daaropvolgende lente weer feilloos de weg terug vinden, is iets van de rijke scheppingsgave. Het oriëntatievermogen is wonderlijk. Vogels zijn in staat van het ene land naar het andere te trekken, zelfs van het ene werelddeel naar het andere, zonder de weg kwijt te raken. Dikwijls keren zij uit hun vakantieverblijf terug naar precies hetzelfde plekje grond waar zij in het voorbij gaande voorjaar gebroed hebben. Niet dat vogels nooit verdwalen. Dat komt meermalen voor, doch de oorzaak is dan meestal een plotseling opgestoken storm die de vogels uit de koers slaat en niet dat de vogels de weg niet meer kunnen vinden. De veronderstelling, die men wel eens heeft geopperd n.l. dat oudervogels de trekroute aan hun jongen leren door ze de weg te wijzen, gaat niet op, aangezien bij de meeste soorten de generaties gescheiden op mars gaan, terwijl soms zelfs de juveniele vogels nog eerder vertrekken dan hun ouders. De vogels bezitten een aangeboren richtingsgevoel. Wel heeft men kunnen vaststellen dat de stand van de zon door de vogels benut wordt om zich te oriënteren. Een Nederlandse spreekwijze die in de herfst geprogrammeerd is op een west zuidwestelijke richting „weet” dat hij trekend in de vroege ochtenduren de zon rechts achter zich moet hebben en hij weet bovendien dat hij, naarmate de morgen verstrijkt, de zon na een tijdje links van opzij, later zelfs links vooruit moet zien.

Lijsters, die bij voorkeur 's nachts trekken, oriënteren zich volgens hetzelfde principe op de stand en beweging der sterren. Welke trekken liggen hierin van het geestelijke leven, moet U zelf maar eens overdenken. In de natuur valt veel te leren. Van de dieren kunnen we veel leren. Onze bede zij maar veel: „Heere, leer mij. Geef mij maar veel behoefte aan Uw onderwijs”.

De maand oktober is wel voorbij, maar het is nog herfst. Daarom meenden we er goed aan te doen wat Ds. Tanis schrijft aan onze lezers door te geven.

B.

UIT DE PRAKTIJK

54

Een mens blijft toch maar een mens, al mag hij geloven, dat de Heere een goed werk in hem begonnen is en menigmaal ervaren heeft, dat de Heere nog aan hem denkt en geproefd heeft, dat de Heere goed is en groot van goedertierenheid en een eeuwige Toevlucht voor Zijn volk. Dat zijn zaken, waarmee hij innerlijk verblijd mag zijn en die hem diep doen buigen in verootmoediging en doen uitspreken: Heere, wie en wat ben ik toch in mijzelf, dat U zulke bemoeienissen wil maken met zo'n diep verdorven schepsel dat uit zichzelf nooit naar U zou hebben gezocht noch gevraagd. Dan wordt het zo waar wat de Heere in Jesaja heeft gesproken: Ik ben gevonden van hen, die naar Mij niet vraagden enz. De opzoekende liefde des Heeren komt hierin zo bijzonder openbaar.

Dit was een ontboezeming van een man, bij

wie we op huisbezoek waren. Ja vriend, dat zijn dierbare tijden in het leven. Dan hebben wij hoge gedachten van de Heere en wij zelf liggen als het ware aan de grond, wanneer het zo in de beleving mag wezen. Dan is er geen vrees in ons gemoed en hebben wij er geen gedachten in, dat onze toestand in korte tijd zo geheel anders kan zijn. Het leven leidt over hoge bergen, maar ook door diepe dalen, zodat wij zeggen moeten: hoe kan dat nu samengaan met genade.

Vriend, u was al aardig op gang in hetgeen u gezegd heeft, maar kunt u dit alles wat u verteld heeft altijd maar vast houden, of zijn er ook wel eens andere tijden in uw leven, tijden waarin wij geen licht hebben, waarin het ongeloof ons overvalt en de dierbaarste beloften worden betwijfeld, wanneer het redeneren de plaats van geloven schijnt ingenomen te hebben?

Ja mensen, daar mag ik wel wat van vertellen. Hoe menigmaal is het mij overkomen, dat ik nergens houvast aan had, dat het in mij was: „heb je het maar niet ingebeeld, dat de Heere met je begonnen is, ben je zelf niet met de Heere begonnen?” Want als dat laatste waar is dan bedrieg je jezelf, dan sta je overal buiten. En dan ging dat soms hoog uit, zodat ik wel gezegd heb: Heere, U weet er toch van hoe U mij toen voorgekomen bent en hoe U toen God voor mij geworden bent en ik een diep verloren zondaar. In die weg heeft het de Heere behaagd mij terug te leiden naar die onvergetelijke ogenblikken. De Heere kwam terug op Zijn eigen woord en werk. Want het is toch zo, waar de Heere de wortel der zaak in het hart gelegd heeft, daar blijft het, al komen daar bestrijdingen over, die wel eens zeer zwaar kunnen zijn. Wat mogen wij ook hierin ondervinden, dat de Heere Zijn werk in stand houdt. En ook in het verdere leven moet ik mij aanklagen, dat ik zo v r van de Heere af leef. Wat wordt die dierbare Borg toch weinig benodigd. Als ik daaraan terug denk, dan durf ik mijn hoofd niet op te heffen. Wat gingen in vorige tijden mijn hart en gedachten tot Hem uit, welk een gewicht had Zijn alwaardigheid op mijn ziel welke zalige ogenblikken mocht ik beleven, wat was het toen zoet en aangenaam om de Heere zo gedurig tot alle dingen te benodigen. Het is niet onder woorden uit te drukken, wat zo onder de nabijheid des Heeren wordt beleefd. Maar toen het de Heere behaagde tot tweemaal toe op mijn ziel te drukken: „het is u nut dat ik wegga”, o wat werd ik toen beproefd. Zou ik nu mijn leven lang die zalige nabijheid en die dierbare stem moeten missen? Ik zag er niet meer door en over heen. Maar ik begon in deze weg wel de discipelen te verstaan in hun bedroefdheid. Maar wat moet ik nu menigmaal ervaren, dat ik Hem zo weinig nodig heb. Kijk mensen, dan krijg je daarover smart in je hart. Dan gevoel je dat je v r van je plaats bent en trek je de schuld hiervan naar je toe en zit het heus niet gemakkelijk van binnen. Het leven zoekt toch te leven uit de Levensbron.

Ja vriend, wij verstaan u wel. U zei zoëven: een mens blijft toch maar een mens. Wij dragen een eigen ik om en wat is dat eigen ik een vijand van vrije genade. Wat wordt men bij het ouder worden daar steeds meer mee bekend. Hoe meer men met zijn verdorvenheid te doen krijgt en gewezen wordt op de grond daarvan, namelijk onze diepe val in het paradijs, wat krijg je dan een walg aan jezelf, want ook mijn eigen ik is het van nature nooit eens met de wegen en leidingen des Heeren. Daarop ziende moet men wel eens zeggen: het zal een dubbel wonder wezen als ik er nog komen mag. Maar het mag wel eens ervaren worden, dat de Heere niet verandert en de Getrouwe is en als men het als het ware niet meer ziet zitten de Heere Zijn woorden komt te bevestigen en weer moed en krachten schenkt en de hoop verlevendigt, zodat de weg weer vervolgd mag worden. Wat een goedertierenheid en getrouwheid des Heeren wordt er dan ondervonden. Dan kunnen soms de woorden te arm zijn om uit te drukken hoe goed de Heere is voor een ontledigd schepsel.

Vriend, mogen wij daarvan maar veel opdoen op onze levensweg. wij hopen tot weerziens.

J. van Heteren.

Voor de jeugd

Beste Jongelui !

„Ik heb aan u geschreven, vertrouwende op uwe gehoorzaamheid, en ik weet dat gij doen zult, boven hetgeen ik

zeg. En bereid mij ook tegelijk een herberg; Want ik hoop dat ik door uwe gebeden u lieden geschonken zal worden.”

Fil.: 21, 22.

We hebben de oude tekst er nog maar een keer bijgeschreven en een nieuwe er aan toegevoegd. Dat we de oude er weer bij geschreven hebben is niet zonder reden.

Want mogelijk herinneren jullie jezelf nog wat zo ongeveer het laatste geweest is uit het voorgaande artikel. Het ging over het leren van gehoorzaamheid. Gehoorzaamheid moet je leren. Iemand die leert, krijgt „huiswerk”. Nu dat hebben we jullie dan gegeven: „huiswerk”.

En als de leerling dan weer op school komt, zo stel ik mij het althans voor, dan vraagt de leraar: „En heb je je huiswerk gemaakt?” Want daar krijg je het tenslotte voor. Iemand die zijn huiswerk niet maakt, zal op school geen vorderingen maken. En dat is toch de bedoeling niet. Het is de bedoeling dat de jeugd door het maken van huiswerk verder komt, om uiteindelijk een waardige plaats in het leven in te nemen.

Ouders, die het welzijn van hun kinderen zoeken, en dat hoop ik toch van alle ouders die deze artikelen lezen te mogen veronderstellen, die zien er op toe, dat hun kinderen huiswerk maken.

Ouders, gebeurt dat ook ten opzichte van deze dingen, die ons bezig houden, en die van belang zijn, niet voor de tijd, maar voor de eeuwigheid?

Want het gaat over het gehoorzamen van het Woord van God!

Of laat u, als ouders, deze dingen maar op z'n beloop? Ik ben bang dat niet elke ouder ten deze een schone lei heeft.

Laten we ook in dit opzicht eerlijk tegenover elkander staan. Veel ouders hebben meer op met het natuurlijk welzijn van hun kinderen, dan met hun geestelijk welzijn. Zij zien wel toe op hun kinderen, of ze hun huiswerk maken voor school. Doch of ze het huiswerk maken dat ze via de bijbel mee krijgen van hem, die hen daarin zoekt te onderwijzen, laat ik maar als een vraag staan.

Aan u, ouders is dan de beantwoording. Legt daarom deze vraag niet naast u neer, maar neemt hem ter harte. U bezwaart dan uw geweten niet en uw kinderen kunnen er goed mee zijn. U bent er tenslotte verantwoordelijk voor.

„Huiswerk”, jongens en meisjes, hebben jullie het gemaakt? Dat is dan tenslotte toch de vraag die je van mij verwachten mag. In dat geval bedoel ik: Heb je de gehoorzaamheid al geleerd, en dan ten opzichte van God en Zijn Woord? Paulus had Filemon in zijn brief het Woord van God voorgehouden en op grond daarvan gezegd, wat hem te doen stond. Dat Woord van God is jullie al zo menigmaal voorgehouden, en het is ook jullie gezegd wat je te doen staat. Maak je er ernst mee? Of maakt het niet de minste indruk op je?

Dan is dit geen bewijs van „gehoorzaamheid”, maar van schromelijke ongehoorzaamheid. En dan niet jegens een mens, maar jegens God.

Het lijkt mij niet overbodig om dit met alle ernst jullie nog eens op het hart te drukken. Want er wordt in onze kringen nog wel over God gesproken. Heel veel zelfs. Op kerkelijke vergaderingen, in gezelschappen, op verenigingen enz. Doch „hoe” gebeurt dat?

Als ik het allemaal aanhoor en -zie, dan kan het mij wel eens benauwen.

Misschien zegt wel iemand van jullie: Nu begrijp ik het helemaal niet meer. Die dominee wijst ons er steeds op, dat we over God en Zijn Woord moeten spreken, en als het dan gebeurt, dan krijgt hij het alweer benauwd. Hoe moet dat nu? Is het dan nooit goed? Je weet gewoon niet meer waar je aan toe bent. Ik kan een dergelijke reactie begrijpen.

Doch ik hoop dat jullie mij ook begrijpen. Het gaat er niet over dat je niet over God en Zijn Woord mag spreken, maar het gaat er over op welk een wijze dit gebeurt. En dan ben ik er bang voor dat dit heel vaak niet op de juiste wijze gebeurt. God wordt dan in de gesprekken een voorwerp van discussie. De een denkt zus over God en de ander denkt er weer zo over. Ieder heeft er zijn eigen theorie. En om die te staven, slaat men elkander van „links” en van „rechts” met bijbelteksten om de oren. Al of niet toepasselijk, dat komt er minder op aan, als de klank het maar doet en

als het maar dient om het „gelijk” aan mijn kant te krijgen. Terwijl men aan het „doen” van hetgeen God in Zijn Woord zegt, gehoorzamen dus, helemaal niet toekomt.

Kijk, als we op deze wijze met God en Zijn Woord „omspringen”, dan gebeurt dit op een onheilige manier. Dat is een manier, die een heilig God niet behagen kan. Ik hoop dat jullie dit goed begrijpen.

De bijbel, het Woord van God, wat gehoorzaamheid vraagt, wordt dan, zoals ik het laatst eens tegen iemand zei, een „prentenboek”. Nu wat een prentenboek is, dat weten jullie allemaal wel. Daar staan allemaal plaatjes in. Die kun je met meer of minder interesse bekijken, doch het zijn maar plaatjes. Een leeuw op een plaatje is een heel mooi beest. Maar geen kind ligt er wakker van. Want van een leeuw op een plaatje heb je geen kwaad te vrezen. Dat beest doet je niets. Het komt zelfs wel voor, als je een prentenboek van een kind in je handen krijgt, dat het met een potlood allemaal krassen door die leeuw heeft gezet. Het kind heeft dan op zijn manier, aan zijn agressiviteit tegen die leeuw uiting willen geven, zo in de zin van: „Ik ben niet bang!”

Die leeuw op dat plaatje liet dit alles over zich heen gaan. Het was immers geen „echte”? Misschien zegt u: „Een flauw verhaal”.

Geliefde lezer, praat niet zo. Want achter dit z.g.n. flauwe verhaal, als u het althans zo betitelen wilt, gaat een diepe ernst schuil. Want zoals dat kind omgaat met die leeuw uit het prentenboek, zo gaan heel veel mensen om met God, die in dat heilige boek, de Bijbel, ons tegentreedt. Men gebruikt Zijn Naam, doch men heeft voor de drager van die Naam, dat is God zelf, niet het minste ontzag. De hoofden worden er zelfs door verhit en het hart is leeg. Leeg van God en vol van zichzelf. Men zegt dan nog wel, dat het gaat om de eer van God, doch de werkelijkheid is: de eer van de mens.

Als ik nu deze dingen bemerk, kan het mij wel eens benauwd worden, tot op kerkelijke vergaderingen toe, als er over God en Zijn Woord gesproken wordt. De vraag komt dan wel eens bij mij op: Kent men God eigenlijk wel? Is hij wel een levende werkelijkheid voor hen, die het zo heel druk over God hebben? Want toen Adam God ontmoette, verborg hij zich. Hij kende God, en gevoelde, dat hij na de zondeval niet meer bestaan kon voor God.

Ditzelfde beleefde ook Jesaja. Toch niet de eerste de beste. Hij is de koning onder de profeten. Doch toen de Heere Zich in Zijn heiligheid openbaarde, moest hij het uitspreken: „Wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben, en ik woon te midden van een volk dat onrein van lippen is; want mijn ogen hebben de Koning, de HEERE der heirscharen gezien”. Jes. 6:5.

Ik zeg niet dat een ieder dit in dezelfde mate of op dezelfde wijze te beleven krijgt, maar dat een ieder, die wezenlijk met God te doen krijgt, daar iets van leert verstaan, dat is voor mij zeker. Want God is God, en ik ben een van God afgefallen schepsel. Ik ben in mijn val tegen God opgestaan. En hoe kan ik dan voor God bestaan?

Wie dat gaat leren - we hebben het nog steeds over huiswerk, en dat wordt meestal in de „binnenkamer” gemaakt - die gaat inzien dat God „gehoorzaamheid” vraagt, en dat dat nu juist hetgeen is, waarin men in alles te kort gekomen is. God is het dan zo waard om gehoorzaamd te worden. En vanwege mijn ongehoorzaamheid ben ik dan zo waard, dat de Heere nooit meer naar mij omziet, ja, dat Hij mij voor eeuwig van voor Zijn aangezicht wegdoet. Het snode, het schadelijke, het zielsverwoestende van de ongehoorzaamheid jegens God en Zijn gebod wordt dan ingeleefd. En wie zou dan niet vrezen voor Zijn aangezicht? Dan praat men niet zo hard meer en zo veel, doch dan komt men in de „binnenkamer” terecht om het daar voor de Heere uit te schreeuwen, dat men zo gezondigd heeft. Hoe gaarne zou men het dan nog eens over willen doen, om het dan beter te doen, omdat de Heere het zo waard is, dat men gehoorzaam leven zou. Doch men kan het er geen ogenblik beter afbrengen. Want men zondigt iedere keer weer. En dan is God God, en ik ben ik, een arme doemwaardige zondaar. En hoe kom ik ooit met God verzoend, en dan zonder dat God er schade bij lijdt. Want aan mijn zaligheid, hoe zeer ook begeerd, mag de Heere, met eerbied gezegd, niets te kort komen.

Ik ben in de loop van mijn leven vaak in zulke verwarde omstandigheden geweest, dat ik dacht, dat er geen weg voor mij ter ontkoming kon worden geopend, maar door mezelf over te geven aan het gebed heb ik er me over verbaasd te bevinden, als de tijd gekomen en ik bijna wanhopig was, dat de Heere deze woorden gesproken had en andere van gelijke strekking: „De strijd in niet uwe, maar Godes”, „Want Gij, HEERE, zijt mijn toevlucht ! De Allerhoogste hebt gij gesteld tot uw Vertrek, u zal geen kwaad wedervaren en geen plaag zal uw tent naderen.” Ik heb de waarheid van deze dierbare woorden ondervonden en ze hebben al mijn vrezen het zwijgen opgelegd en mijn hoop gesterkt in toekomstige moeilijkheden.

Schenk bijzonder veel aandacht aan dit verzoek van mij als er vleselijke plannen in uw gedachten opkomen of oogmerken van menselijke voorzichtigheid aan u voorkomen. Verwerp die, zoals ge een adder zoudt doen en zie voor deze ene keer wat ge als een dwaas om Christus wil zult doen. Doch de lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk; vertrouw indien mogelijk op de Heere, wees veel in gebed, dag en nacht, en geloof mij, hoe zwakker u zich voelt en hoe meer u uw nood gewaar wordt om dit aan te kunnen, des te geschikter zijt ge om Gods gunst te ontmoeten. „Hij geeft de moeden kracht en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft”. De Heere beschermte u en mevr. Gilpin en make u gewillig om niets te zijn -harde les ! Laat mij hier voor u beiden een gedeelte van een gebed van onze overleden vriend aanhalen: „O Heere, houd mij zeer nederig. O, houd mij inderdaad zeer nederig ! O Heere Jezus, doe Gij het en verlos mij, zoals Gij met haar deed, die aan Uw voeten zat, en die Uw voeten met haar tranen wies en met het haar van haar hoofd afdroogde en Gij zeidet, dat haar zonden, die vele waren, vergeven waren en zij had veel lief”. Kom op deze plaats en alle uitwendige moeilijkheden worden gemakkelijk opgelost. „De Heere verhoogt de nederigen en aan de arme van geest is verlossing gezonden.”

Klaarblijkelijk deed omstreeks deze tijd een begunstiger van de familie, Lord Bexley, (die jaren tevoren Bernard een positie in de Bank van Engeland aanbood) verscheiden vriendelijke en inderdaad rijke aanbiedingen van hulp in deze moeilijke tijd en Bernard stuurde de brief om raad naar zijn leraar. Want op de 2e juni hebben we dit antwoord van Mr. Bourne:

„Ik zou eerst de brief overwegen die u ontvangen hebt en die blijkbaar met veel vriendelijkheid geschreven is. Als ik hem beantwoorden moest, zou ik het niet over uitwendige omstandigheden hebben, maar zo mogelijk met uiterste godvruchtige eenvoud uitleggen, dat u zich in geestelijke moeilijkheden bevindt en dat u God tot uw toevlucht maakt; dat u in geen geval van uw post weg durft te lopen, waar gij gelooft, dat God u onderwijst. Wat de Heere voor u doen zal is nog verborgen, maar ge wilt geen aanstoot geven noch het kruis ontwijken, wanneer er aanstoot aan de waarheid wordt genomen. Wees zo kort mogelijk in uw antwoord als zulke ontvangen vriendelijkheid toelaat. Neem een verdedigende houding aan, verklaar niets, maak niets duidelijk, laat zoveel moeilijkheid omtrent nieuwsgierige vragen over als u kunt. „Wees voorzichtig als slangen.” Maak God uw Raadgever, houd u zeer gerèserveerd, zeer stil. Terwijl u in het verborgen met God worstelt, zal Hij openlijk voor u werken. Uit de smeltoven te stappen voor de Heere de wolk optrekt, zou voor mij een zeer zwart teken zijn. Zoals ik zei in mijn laatste brief: Probeer niets te wezen. Het zal u beiden goed doen. Daarin ligt uw veiligheid en geluk. De weg daarheen leidt door veel stekelige doornen - een goede naam verliezen, een dwaas te heten, om Christus wil, daarom ook gehaat te worden.

Soms lijkt het of hemel en aarde samenwerken tot onze

ondergang en dat is zo. De oude mens moet ondergaan, hij moet gekruisigd worden. Hier zult u leren niet lichtvaardig te handelen met de boodschap, waarmee God u gezonden heeft.” Geheel deze raadgeving was precies overeenkomstig het gevoelen van Bernard en werd met dankbaarheid door hem aanvaard.

„Het was eerst op 26 juli 1843”, zegt hij, „dat ik enig licht op mijn donkere weg kreeg. Ik was die dag erg bewogen van gemoed, daar ik vreesde, dat ik te lichtvaardig zou handelen ten aanzien van die punten, die mij zoveel bezig hielden met betrekking tot het misbruik van het Heilig Avondmaal. Het smartte mij erg op te merken de blinde aanbidding door sommigen aan de dag gelegd in hun aangaan aan de tafel des Heeren. Ik stelde mij met alle kracht, die God mij gaf, tegen deze geraffineerde eigengerechtigheid. Terwijl ik op die dag mijn weg vervolgde en in mijn hart God bleef roepen dacht ik dat mijn hele weg steeds donkerder werd en mijn verschrikkingen rezen steeds hoger. Tenslotte, toen de indruk verdiepte en ik in mijn gemoed mij bewust werd van het gevaar, in het bijzonder in deze eeuw van zelfvertrouwen, van de vermenging van het kostbare met het snode, zat ik neder en gaf ik lucht aan mijn gevoelens door aan mijn Bisschop, Dr. Kaye, te schrijven en hem in kennis te stellen met mijn bedoeling enkele veranderingen aan te brengen in de bewoordingen van de sacramenten, doop en begrafenisdiensten van de Kerk, om de bezwaren die ik er tegen gevoelde uit de weg te ruimen. Vele bezwaren kwamen in mijn gedachten op terwijl ik schreef, maar deze werden allemaal overheerst door een gezaghebbende indruk, dat nu voor mij de tijd gekomen was om te handelen en dat langer uitstel zondig zou zijn.

Ik begreep, dat ik voorzichtig moest zijn om aan geen overreding toe te geven om mijn openbare dienst vrijwillig te verlaten, want het zou oneerlijk geweest zijn te belijden tijd voor nadenken te begeren of om advies in te winnen, wanneer ik in werkelijkheid ten volle tot een besluit gekomen was en dat door de genade en leiding van God Zelf. (Feitelijk deed de Bisschop later de suggestie voor een tijd vrijwillig terug te trekken.) Na enige tijd antwoordde de Bisschop mij met grote gematigdheid en, nadat ik hem geantwoord had, verkoos hij volkomen te blijven zwijgen, totdat er officiële aanklachten over mijn afwijkende gevoelens ingebracht werden en hij verplicht was om op te treden. De zaak was eerst in juni 1835 afgehandeld.”

Deze tussen-periode was erg belangrijk voor Bernard, die het zo samenvat: „Ik werd door Gods genade meer verlangend gehouden om het pad voor mij te overdenken dan voor me te zien naar de toekomstige gebeurtenissen, die, als ik er op vooruitliep, alleen onheilspellend en donker schenen. Ik had een diepe indruk van de moeilijkheid evenals van de belangrijkheid van het beoefenen van persoonlijke religie; dat het geestelijk werk van God in het hart en de duidelijke openbaringen daarvan en de gedurige toeneming daarvan in onszelf en zover als Hij onze invloed leidt ook in anderen, de grote doeleinden zijn van het verlangen, gebed en geestelijke werkzaamheid van elke oprecht gelovige. Daarom leidde ik mijn mensen nooit af naar die oppervlakkige vragen, hoewel mijn uitwendige toestand mij eerder scheen uit te nodigen daarmee rekening te houden. En ik weet, dat ik in het geheel trouw blijven aan wat geestelijk is, bij tijden een zoet getuigenis genoot, dat God in waarheid met mij was en Zijn eigen Woord, door mij gesproken, niet ledig liet wederkeren. Zodat dit de gouden uren van mijn ambt in de Staatskerk waren en ik durfde ze zelfs niet met een dag te verkorten door een haastige stap van mezelf noch ze te rekken voorbij de tijd, die God voor hun einde zou bepalen.

En dat komt Hij dan ook niet. Doch dit zijn zaken, die allemaal opgeklaard moeten worden. Want nu heeft de Heere er zorg voor gedragen, dat Hij aan de zaligheid van een arme zondaar niets te kort komt. Hij heeft daartoe Zijn Eniggeboren Zoon gegeven, die de Vader in alles gehoorzaam is geweest. Hij heeft nooit enig gebod van God overtreden. En die nu in alles gehoorzaam geweest is, is behandeld als had Hij tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd. Hij is gestraft met alle tijdelijke en eeuwige straffen, opdat ik arme, ellendige zondaar zalig zou kunnen worden. Dat is dan zalig worden op Jezus kosten. Want is dat rijk en ruim en zalig, om daar iets van te mogen beleven.

Ja, dan gaat men ook de gehoorzaamheid beoefenen jegens God en Zijn Woord.

Dat is dan de „nieuwe” gehoorzaamheid waar het „oude” doopsformulier over spreekt. De allerheiligste heeft daar nu nog maar een klein beginsel van.

Wie dit verstaat, wordt nooit groot in eigen oog. Die heeft ook geen behoefte meer om te „bek”vechten (vergun mij dit woord een

keer). Doch die gaat een andere strijd strijden, namelijk de Heilige oorlog. Die wordt dan méér bemind dan de valse vrede, waar zoveel mensen zich mee op de been houden.

Het einde van de heilige oorlog hier beneden, is de inleiding tot de eeuwige vrede hierboven. Terwijl het einde van de valse vrede hier beneden niets anders is dan het voorportaal van de eeuwige rampzaligheid.

Al deze dingen zijn toch wel diep ernstige zaken. Ik hoop dat ze ook zo beleefd worden. Je kunt er alleen maar goed mee zijn. Doch het geeft alweer huiswerk !

Ik ben misschien wat afgedwaald. Ik ben ook niet daar uitgekomen, waar ik in het begin van dit artikel dacht terecht te komen. Want de erbij geschreven nieuwe tekst is helemaal niet aan bod gekomen. Doch dat bewaren we dan maar tot de volgende keer D.V. Het geschrevene is toch wel, dacht ik, de overdenking waard.

En daar de mij toegemeten ruimte reeds overschreden is, al zullen de meeste lezers mij dit voor ditmaal niet kwalijk nemen, haast ik mij toch om met een vriendelijke

groet van jullie allen weer afscheid te nemen, terwijl ik ook zelf weg moet om een begrafenis te leiden.

Jullie aller vriend

Ds. H. C. v.d. Ent.

De Raad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Doornspijk deelt mede, dat de Heere heeft opgenomen in Zijn heerlijkheid

br. HENDRIK MULDER.

Met grote dankbaarheid jegens de Heere denken wij aan de 34 jaren die hij als diaken en als ouderling de gemeente heeft mogen dienen.

„Let op den vrome, en zie naar den oprechte; want het einde van dien man zal vrede zijn.”

Namens de Raad,
ds. P. van Zonneveld, praeses,
M. Bijl, scriba.

De magistrale orgels van Nederland zijn op de plaat gezet. Door Jubal Records.

JAN ZWANEPOL
Nederland heeft een groot aantal zeer mooie en zeer goede orgels. En daar zijn we met z'n allen trots op. Vandaar dat Jubal Records de klanken van deze orgels heeft vastgelegd op de plaat. Het resultaat is een serie boeiende werken, die uitmonden in kwaliteit en keuze. Aan dit oeuvre werken een aantal zeer bekende organisten mee. Om u volledig op de hoogte te stellen is er een informatie map samengesteld. Door het invullen van onderstaande coupon krijgt u deze gratis, in uw bezit.

COUPON
Opsturen naar Jubal Records, Rivierdijk 614, 3371 EN Hardinxveld-Giessendam.

Naam: _____
Adres: _____
Plaats: _____
Postcode: _____

Vraagt de Jubal-informatie map aan (Franken met 55 cent).

JUBAL

TALRIJKE

DANKBETUIGINGEN ontvangen wij van hen die ten einde raad één van onze meer dan 40 verschillende kruidenrecepten bestelden, o.a.

eczeem, galsteen galaandoening hoge bloeddruk, hoofdpijn, ischias, koorts, kriebelhoest, laxeer, migraine, vermagering, zenuwen enz. enz.

Alle soorten zijn verpakt in kuren voor een maand (verzendkosten à f 12,50 inbegrepen).

Vermeld wel duidelijk welke soort U wenst.

NIEUW!!!

De soorten vermagering, zenuwen en vochtafdrijvend, nu ook in **tabletvorm** Maandkuur f 15,-

Drogisterij SIKKING

Barvoetestraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 312882
Giro 190609

Uw adres voor al Uw theologische boeken, goede jeugdboeken, romans, studieboeken enz.

Boekhandel Noordermeer

Anjelierenstraat 43, Rijnsburg, tel. 01718-23063 bgg 22737.

Filiaal:

Bosplein 2, Katwijk aan Zee, tel. 01718-14410.

Voor schriftelijke bestellingen: Antwoordnummer 19, 2220 WD Rijnsburg (zonder postzegel)

KINDEROGEN

TRANEN DROGEN

Door Uw hulp: Voedsel, kleding en onderwijs. Voor kinderen in Nicaragua, Guatemala, India, Haïti en andere landen.

U kunt zo'n kind financieel adopteren voor f 35,- per maand.

Opgeven bij: J. Slot, Rembrandtlaan 10, Doorn. Tel. 03430-4103

Voor al Uw

★ BOEKEN

★ BIJBELS en

PSALMBOEKEN

Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277 - 1783

B.G.G. 05250 - 1531

BIJBEL

1. THEOLOGIE

„De Kerkvaders” - Augustinus, Bernardus en Anselmus. Prijs f 42,50.

Ds. J. D. Barth „Onze Nederlandse Geloofsbijbelgeschriften”. Prijs f 49,95.

Ds. W. H. Blaak „De Verzamelde Geschriften”. Prijs f 34,90. Na verschijning, ± nov. D.V. f 39,90.

Th. Boston „De kunst om mensen te vangen”. Prijs f 9,95.

M. Campbell „Herinneringen van een Pelgrim” Prijs f 19,90.

H. J. v. Dijk „Op de grens van kerk en gezelschap”. Prijs f 14,90 D.V. nov.

Al de werken van Ralph en Ebenezer Erskine (totaal 20 delen). De verschijning van de twaalf delen, de z.g.n. Schatkamer, is voltooid. Thans hopen we een aanvang te maken met het uitgeven van de **twaalfdelige preken-serie, in 6 uniforme banden**. Ca. 420 pagina's per deel. Prijs f 34,50 p. dl. Na verschijning f 39,50 p. dl. Losse delen onder voorbehoud leverbaar f 42,50 p. dl. (begin 1980) D.V.

Leven en dagboek van Ds. Ralph Erskine. Idem van Ebenezer Erskine. Prijs f 49,90 p. dl. Na 28 febr. f 54,50.

Voor intekenaren op „Al de werken van de Erskine's, geldt tot 15 nov. een speciale prijs van f 44,50 p. dl.

„De Schatkamer van R. en E. Erskine”, 12 delen. Prijs compleet f 475,-

H. J. Morren „De godsdienst verzekerd” Prijs f 19,90. Verschijnt D.V. nov.

Ds. Joh. v.d. Poel „Ten tijde des ouderdoms”. Prijs f 25,50, na 31 dec. 1979 f 28,50. 208 pag. verschijning D.V. nov/dec.

Ds. Joh. v.d. Poel „Bijeen vergaard”. Prijs f 25,50 na 31 dec. 1979 f 28,50. Beide werken samen besteld voor f 47,50. Dus voor 31 dec. 1979 beide besteld: **voordeel f 9,50.**

Sam. Rutherford „Christus stervende en zondaars tot Zich trekkende”. 2dln. samen 860 blz. Intekenprijs f 72,50 (reeds verschenen). Na 31 dec. f 85,-.

Ds. H. Vlot „In de voetstappen der schapen”. Prijs f 27,95. Na verschijning duurder. D.V. nov. In de loop van 1980

D.V. zal eveneens een bundel preken verschijnen nl. „Eeuwige overwinning”. Prijs ook f 27,95.

Ds. P. Zandt „Verzamelde geschriften”. In nov./dec. zal D.V. verschijnen deel I „Gedenk uwer voorgangers”.

Bundel predikaties met o.a. Herdenkingspred. Hervorming, Synode Dordt 1618 - 1619, adventpred., kerstpred., etc. Prijs f 29,95. Na verschijning f 34,90. Wijzigingen in omvang en prijs voorbehouden.

2. KERK- EN VADERLANDSE GESCHIEDENIS.

W. P. Balkenende „Lijdzzaamheid overwint meer dan kracht”. Een waardevolle studie over het leven. De Ruyters laatste vlootpredikant Th. Westhovens. Prijs ca. f 29,95. Versch. dec. D.V.

Mr. G. Groen van Prinsterer „Handboek der geschiedenis van het vaderland”. Verschijnt eind v.h. jaar. Intekenprijs tot 31 dec. 1979 f 85,-. Daarna f 99,50 compleet.

3. BIBLIOGRAFIEËN.

Ds. J. van der Haar „From Abbadie to Young”. In ca. 230 pag. (groot formaat) krijgt u een overzicht van (340) Engelse en Schotse Puriteinen. Ca. 2800 boeken (uitgaven) worden door de Houtense predikant vermeld. Tal van registers inzake de vertalers, uitgevers etc., verrijken dit werk. Prijs da. f 49,95.

Gelijktijdig zal verschijnen (nov.) „Bibliografie Nederlandse theologen”. Ruim 500 Nederlandse theologen, en er worden meer dan 1550 uitgaven vermeld. Nimmer verscheen zo'n uitgebreide uitgave. Groot formaat.

Gebonden f 24,95.

4. GEDICHTEN

Ad Ros „Komt laat ons met de herder gaan” Prijs f 8,90. Met notenbalkjes en prenten (eind nov. D.V.).

Cornelis Bastiaanse „Het vlamvend zwaard”. Paperback. f 8,90. (eind nov. D.V.)

5. SCHOOLUITGAVEN

C. v. Rijswijk „Door der profeten wijzen mond”. 2 dln. Prijs per deel f 8,90. (versch. nov.)

Gelijktijdig verschijnt: „Maranatha, de Heere komt. f 9,95.-.

J. Slot „Alle met wijsheid gemaakt”. Verhandeling over het thema: „Schepping en Evolutie”. f 10,90.

6. JEUGDBOEKEN, verschijning eind nov.

„Henk en Bert helpen de brandweer en politie”. Wout Bun.Jongens en melsjesboek 11 - 13 jr. f 12,90

J. W. Ooms „Val van de vesting” f 16,90.

J. W. Ooms „O, kerstnacht schoner dan de dagen”. f 19,90.

C. v. Rijswijk „Hij gaf zijn leven” Ontroerend verhaal uit de hervormingsdagen f 8,90.

Geesje Vogelaar-van Mourik „Daniël en Laurens”. f 6,95.

Geesje Vogelaar-van Mourik „Annemieke en Daantje”. f 6,95.

Geesje Vogelaar-van Mourik „De mens wikt maar God beschikt”. Prachtig boek. f 12,90.

Joh. G. Veenhof „Trouwe makers” f 5,95.

Joh. G. Veenhof „Vlekkie in het bos” f 5,95.

In de serie „Kinderen van de boswachter” verschijnen twee nieuwe deeltjes:

„Het nieuwe vriendje” f 9,95 en „De boswachterskinderen op speurderstocht” f 9,95.

Statenbijbel in nieuwe druk met de volledige kanttekeningen.

Volgens de oude Keurbijbels versierd met ca. 1000 platen/plaatjes nu in één band, formaat ca. 29 : 35 cm.

In kunstleer f 240,-. Na 31 dec. f 275,-.

Idem met 2 koperen sloten f 365,-, daarna f 395,-. Idem in geheel leren band met fraaie blindstempels en voorzien

van 8 zware koperen hoeken en 2 sloten. Tot 31 dec. f 790,-. Daarna f 840,-.

Th. v.d. Groe „Toetssteen van ware en valse genade”. In 2 prachtbanden, compl. f 75,-. Na 31 dec. f 85,-.

Ds. G. v.d. Oever „Het boek Ruth”. Tot 1 nov. f 75,-, daarna f 85,-.

Geesje Pamans „Gods genade verheerlijkt” f 65,-. Na 31 dec. f 75,-.

Teellinck: De standvastigen christen f 32,50. Na 31 dec. f 37,50.

W. v. Leeuwen „Bijbellezingen over het boek Jona. Tot 31 dec. f 34,90, daarna f 39,-.

Dr. L. de Jong „Het koninkrijk der Nederlanden in de 2e W.O. deel 9 „LONDON”, compleet f 67,50.

B. Florijn „In veraf gelegen streken” f 8,90.

Dr. J. Voorhove „Homeopathie in de praktijk” f 49,50.

Dr. A. Vogel „De Kleine Dokter” f 42,50.

Dit is slechts een greep uit de voordeelprijzen. Alle andere voordeel-prijsaanbiedingen leveren wij u allemaal tegen

de dan geldende prijs.

Ook verzorgen wij gaarne uw tekeningen op de nog te verschijnen werken.

Alle aanbiedingen zijn geldig tot de vermelde data en zolang de voorraad strekt. Zetfouten en/of prijswijzigingen voorbehouden.

UITGEVERIJ-BOEKHANDEL G. KOOL

Stationssingel 50, 3901 XK Veenendaal. Telefoon 08385-13978 postgiro 280572.

Bank: Rabobank Veenendaal, bankrekening 36.51.10.191.

Correspondentie-adres: Postbus 177, 3900 AD VEENENDAAL.

Rustoord

„Repos Ailleurs”

U moet of wil er uit om even bij te komen of om wat aan te sterken...of omdat u wat meer aanspraak wenst? Bel dan eens Driebergen 03438-2466. Dieët geen bezwaar. Geen T.V. of radio.

HOTEL

DREYEROORD -

OOSTERBEEK

Telefoon 085-333189

Het hotel waar mevrouw zich „uit” - en mijnheer zich „thuis” voelt.

Voor bijbels, boeken en

muziek

is LINDENBERG uniek!

Grote voorraad

Snelle levering

ook van de allernieuwste uitgaven

Lindenberg's
boekhandel

Slaak 4 - 8 (postbus 4209)

ROTTERDAM 16

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77).